

Kort verslag ABM-bijeenkomst “Protesten in Libanon” met Elia Barsoum op 31 jan. 2020

Wat we in Nederland over het Midden-Oosten horen gaat vooral over Syrië en Irak, Iran en Soedi-Arabië en Israël en Palestina. Bij de opvang van vluchtelingen in deze regio gaat alle aandacht uit naar Turkije en bij de recente straatprotesten worden ook vooral de protesten in Irak gelicht. Libanon staat veel minder of zelfs helemaal niet in de schijnwerper. En dat terwijl het land in verhouding tot de eigen bevolking veel meer Syrische en Iraakse vluchtelingen opvangt dan Turkije en er over de straatprotesten in Libanon eigenlijk veel meer te vertellen valt dan over die in Irak. Al met al reden voor de Aramese Beweging voor Mensenrechten (ABM) om deze bijeenkomst te organiseren met haar “man in Beiroet”, Elia Barsoum. Tijdens de Libanese Burgeroorlog in de jaren '80 van de vorige eeuw verbleef Elia in Enschede waar hij aan de UT studeerde en later ook werkte om rond 2000 weer naar zijn vaderland terug te keren. Hij komt echter nog regelmatig in Enschede en meestal organiseert ABM dan een bijeenkomst als deze om de Aramese achterban en andere Enschedeërs te informeren over de ontwikkelingen in dit land dat zo systematisch in de schaduw van het nieuws staat.

Bij eerdere bijeenkomsten schetste Elia keer op keer de door de etnisch-religieuze verdeeldheid van het land veroorzaakte problemen om überhaupt een Libanese regering te vormen en – als deze dan eindelijk tot stand is gekomen – het onvermogen van die regering om de probleem van het land aan te pakken. De nutsbedrijven die de elektriciteitsvoorziening moeten regelen en het huisvuil moeten ophalen functioneren slecht en ook van een functionerende officiële economie is geen sprake. De economie draait vooral informeel en op basis van buitenlandse investeringen en hulp. Omdat leden van de regering er in de eerste plaats als vertegenwoordiger van hun etnisch-religieuze groepering zitten (en vaak dan weer namens een fractie van die groep) tiert de corruptie welig maar speelt het algemeen belang een ondergeschikte rol in de politiek. Afgelopen najaar stortte datgene wat nog van de economie restte in. De banken konden de Libanese lira niet meer omwisselen in dollars terwijl de buitenlandse handel waarop de Libanese economie drijft voor meer dan 90% in dollars betaald moet worden.

Op 17 oktober 2019 kwam het vrij plotseling tot massale demonstraties in de grote steden in het hele land. De demonstranten eisten het vertrek van de (door de pro-Hariri soennitische Toekomstpartij gedomineerde) regering van de (per definitie) soennitische premier Hariri. Deze ruimde twee weken later, op 30 oktober 2019, daadwerkelijk het veld, maar zijn regering bleef – als demissionair kabinet – zitten en de protesten gingen dus door. Deze richtten zich niet alleen tegen de regering maar ook en in toenemende mate tegen de banken en de centrale bank van Libanon die er maar niet in slagen orde op zaken te stellen waar het gaat om het in voldoende mate kunnen kopen van dollars. Deze anti-regeringsprotesten, zo benadrukt Elia, verlopen in de regel zeer vreedzaam. Ze gaan aan tentenkampen gepaard waar demonstranten verblijven maar ook onderlinge discussies voeren. En er verrijzen podia waar muziek gemaakt wordt en sprekers de menigte toespreken. Anders dan bij de protesten in Irak zijn bij die in Libanon ook niet echt veel doden gevallen. Misschien is dat ook de reden dat ze minder aandacht krijgen.

Vooraf nadat premier Hariri was afgetreden ontstond ook een tegen-protestbeweging die door Hezbollah wordt gedomineerd. Deze is een stuk gewelddadiger en richt zich vooral op het parlement dat in hun ogen mede schuldig is aan het vertrek van Hariri en op de vreedzame demonstranten. Bij het tentenkamp staat bijvoorbeeld een heel hoge omhoog geheven vuist die het symbool van de protestbeweging is geworden. Dit object is inmiddels al een paar keer door de tegendemonstranten vernield, maar door de protestbeweging keer op keer hersteld of vervangen door een nieuw exemplaar. De officiële Libanese veiligheidsdiensten (leger, politie e.d.) zetten de gebruikelijke middelen in (traangas, rubber kogels en waterkanonnen) maar reageren over het geheel genomen tamelijk terughoudend, niet in de laatste plaats omdat er soms verwanten en goede bekenden van hen onder de demonstranten zijn. Elia vertelt van een politieman die tamelijk emotioneel werd toen hij bij een charge zijn vader onder de demonstranten herkende.

De demonstranten, zo benadrukt Elia een aantal keren tijdens zijn verhaal, behoren ook niet tot één enkele etnisch-religieuze groepering en benadrukken ook zelf dat zij een afspiegeling zijn en willen zijn van de volledige Libanese bevolking in al haar verscheidenheid. De demonstranten zijn dus niet alleen soennitische moslims, maar ook druzen, christenen van verschillende denominaties en sjiiëten die het niet met Hezbollah eens zijn. Op alle manieren wordt benadrukt dat men met deze protesten niet naar een nieuwe burgeroorlog wil en toen een paar maanden geleden door een sjiiëtische militie een aanslag op een christelijk doelwit werd gepleegd op precies dezelfde locatie tussen West- en Oost-Beiroet als weer 40 jaar geleden door een soortgelijke aanslag de Libanese Burgeroorlog uitbrak, stroomden meteen de volgende dat vele duizenden mensen – christenen, soennieten en sjiiëten – samen om samen duidelijk te maken dat deze provocatie niet tot een nieuwe burgeroorlog mocht leiden. Ook werd vanuit dit idee een keer een menselijke keten van het noorden naar het zuiden van het land gevormd. Er is – tamelijk recent – een nieuwe regering gevormd, maar die is vooral voor de Bühne, zo benadrukt Elia. De ministers uit de regering van Hariri zijn allemaal vervangen, maar trekken achter de schermen nog aan de touwtjes.

In de nieuwe regering zitten de adviseurs van de oude, inclusief een zestal vrouwelijke ministers waarmee men goodwill bij de demonstranten hoopt te kweken. Daar is echter vooral de analyses te horen dat men nu niet door Hezbollah maar door Hezbollah-light wordt geregeerd en dat het beleid dat deze nieuwe regering zegt te willen voeren gewoon hetzelfde is als wat de oude regering al van plan was. De protesten gaan dus door, waarbij vooral banken, wisselkantoren en supermarkten het doelwit vormen en studenten en scholieren soms min of meer gedwongen worden aan de demonstraties mee te doen. Ook de telecombedrijven liggen nu extra onder vuur, vooral ook omdat deze de afgelopen jaren heel erg goed verdiend hebben in Libanon (de telecommtarieven zijn daar de hoogste ter wereld) en zij vaak alleen betalingen in dollars accepteren terwijl daar nu juist gebrek aan is. De gevolgen van de economische malaise en de straatprotesten laten zich als volgt schetsen:

- forse vermindering van de waarde van het geld en van de koopkracht (50% tot 100% minder);
- stagnerende import van goederen waardoor overal gebrek aan ontstaat;
- sterk gestegen emigratie naar het buitenland, vooral naar Canada;
- banen en salarissen komen op de tocht te staan (er zijn al heel veel mensen ontslagen terwijl anderen hun baan mogen houden, maar dan wel voor de helft van het salaris dat ze voordien kregen);
- vrijwel onbetaalbare medicijnen en ziekenhuizen.

En alsof dit alles nog niet genoeg is, zo besluit Elia zijn verhaal, vangt het 4 miljoen inwoners tellende Libanon ook nog eens 1,5 miljoen (of meer) Syrische en Iraakse vluchtelingen op. In sommige delen van het land wonen meer vluchtelingen dan Libanezen. De kerk waar Elia toe behoort en de Aramese vereniging Syriac League doen hun best deze vluchtelingen te ondersteunen.

Foto's

Straatprotesten tegen de regering

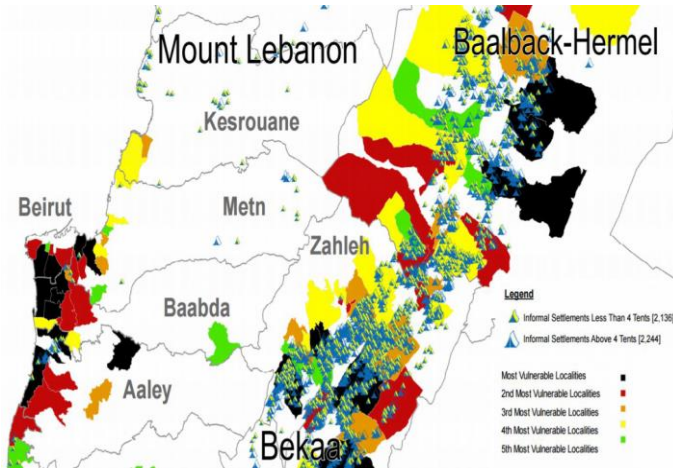
Tegendemonstraties van Hezbollah

Menselijke keten van noord naar zuid Libanon

De geheven vuist die al een paar keer is vernield

verdeling concentratie vluchtelingen in Libanon

uitdelen van voedselpakketten aan vluchtelingen

*Jan Schaake
31 jan.2020*